

Vabariigi Valitsuse määruse
“Vardi looduskaitseala kaitse-eeskiri” eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

„Looduskaitseaduse“ § 10 lõike 1 kohaselt on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ning kehtestada ala kaitsekord.

Kavandatava Vardi looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) territoorium on olnud osaliselt kaitse all alates 24. novembrist 1981, mil Rapla rajooni RSN Täitevkomitee võttis oma otsusega nr 268 „Looduskaitse kohta Rapla rajoonis” kaitse alla Vardi loometsa kaitseala. Vabariigi Valitsuse 5. veebruari 2004. a määrusega nr 33 „Vardi looduskaitseala kaitse-eeskiri” uuendati ala kaitsekorda ning reorganiseeriti kaitseala Vardi looduskaitsealaks. Natura 2000 protsessi käigus algatati Vardi looduskaitseala laiendamine.

Vastavalt “Looduskaitseaduse” § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni “Looduskaitseaduse” alusel kehtestatakse uued kaitse-eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid laiendatakse olemasolevat kaitstavat loodusobjekti ning kehtestatakse uus kaitse-eeskiri.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaministeeriumi Raplamaa keskkonnateenistuse looduskaitse peaspetsialist Andres Anderson (tel 484 1175), eelnõuga kavandatud kitsenduste vajalikkust, “Looduskaitseadusele” vastavust ja seletuskirja nõuetekohast vormistust kontrollis Riikliku Looduskaitsekeskuse kaitse planeerimise peaspetsialist Roland Müür (tel 627 2184). Eelnõu keeleteimetaja oli Keskkonnaministeeriumi haldusosakonna spetsialist Enel Ormus (tel 626 2906) ja eelnõu õigusekspertiisi on teinud õigusosakonna jurist Hannes Mädo (tel 626 0725).

2. Eelnõu sisu

Kaitseala eesmärk on kaitsta haruldasi loometsakooslusi ning elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas: vanu loodusmetsi (9010* – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ lisale I, kusjuures tärniga on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid) ning vanu laialehiseid metsi (9020*).

Kaitseala on tsoneeritud vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks. Sihtkaitsevööndi režiim on vajalik metsakoosluste loodusliku seisundi säilitamiseks.

Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud kaitsealal viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi ning pidada jahti. Telkida ja lõket teha võib kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud kohtades. Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel ning kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning kaitse-eeskirjaga lubatud metsatöödel ning liinirajatiste hooldustöödel. Põllumajandustöödel sõitmist pole kaitse-eeskirjas eraldi välja toodud, kuna kaitsealale ei jää põllupaid.

Kaitsealal on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud rajatiste rajamine kaitseala tarbeks.

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid, väljastada metsamajandamiskava, kehtestada detail- ja üldplaneeringut, anda nõusolekut väikeehitise ehitamiseks, anda projekteerimistingimusi ning ehitusluba ja rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee-erikasutusluba või ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks.

Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud looduslike koosluste säilitamiseks. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kasvukohatüübile iseloomuliku liikide koosseisu säilitamine.

Sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine.

Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud üksnes kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul.

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus ning metsakoosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas. Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud ka olemasolevate ehitiste hooldustööd.

Kaitseala piiranguvöönd on kaitseala majandatav osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on ökoloogilise stabiilsuse tagamine ja sealse elustiku mitmekesisuse säilitamine.

Piiranguvööndis on lubatud kaitse-eeskirjaga kooskõlas olev majandustegevus ja väetiste kasutamine. Piiranguvööndis on lubatud ka kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas on lubatud üksnes kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul.

Piiranguvööndis on keelatud veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine, uuendusraie, välja arvatud turberaie, mille juures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus. Keelatud on puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt (Kui pinnas seda võimaldab, võib kaitseala valitseja lubada puidu kokku- ja väljavedu kuiva ilmaga), puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine, maavara kaevandamine, biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine, uue maaparandussüsteemi rajamine.

Kaitsealal ei ole reguleeritud pilliroo ja adru varumist, kuna seda kaitsealal ei esine. Kaitsealale ei jää ka õuemaad, seega ei ole ka seal toimuvat eraldi käsitletud. Kalapüüki ja ujuvvahendiga sõitmist ei ole reguleeritud, kuna kaitsealal puuduvad selleks sobivad veekogud.

Kaitseala kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi ning eksperdiarvamust kaitse-eeskirja, kaitseala tsoneeringu ning kaitsekorra kohta. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja elupaikade soodsa seisundi, samuti elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme ning tasakaalustatud keskkonnakasutuse säilimise. Leebem kaitsereežiim seaks ohtu kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamise ja väärtuste säilimise.

Vardi looduskaitseala pindala on ligikaudu 654,3 hektarit, sellest eramaad on umbes 64,8 hektarit, jätkuvalt riigi omandis olevat maad umbes 1,4 hektarit ja riigimaad ligikaudu 588,1 hektarit.

3. Maaomanike seisukohad

Kaitseala kaitse alla võtmise menetluse algatamise ning avaliku väljapaneku toimumise aja ja koha asjus avaldati teade Ametlikes Teadaannetes (07.08.2006), kohalikus lehes Nädaline (05.08.2006) ning üleriigilise levikuga ajalehes Postimees (08.08.2006).

„Looduskaitseseaduse“ § 9 kohase kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti kaitsealal paikneva eraomanduses oleva kinnisasja omanikule kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku teade tähtkirjaga. Kiri sisaldas märget, et kui pretensioone ning ettepanekuid ei esitata, loetakse, et kinnisasja omanik on kaitse-eeskirja kooskõlastanud. Kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus Raplamaa keskkonnateenistuses ja Märjamaa vallavalitsuses 08.–22.augustil 2006.

Avalikku arutelu ei korraldatud, kuna avaliku väljapaneku kestel selleks soovi ei avaldatud. Samuti ei esitatud avaliku väljapaneku ajal ettepanekuid ega vastuväiteid.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Kaitseala kaitsekorra kavandamisel on lähtutud „Looduskaitseseaduses“ esitatud nõuetest ning arvestatud vastavust Euroopa Liidu õigusele, eelkõige nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta. Vardi looduskaitsealale jääv ala on 2004. a 05. augusti korralduse nr 615-k “Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 2 alapunktist 465 lähtudes kuulutatud Natura 2000 võrgustiku alaks.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse jõustumisele peab järgnema erinevate maamaksumäärade kinnitamine, mis tuleneb määrusega kehtestatavatest majanduspiirangutest. Sellega korrigeeritakse ühtlasi valdade eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust. Määruse jõustumine ei too kaasa uute organisatsioonide moodustamist.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub „Riigi Teataja seaduse“ § 5 lõikes 5 sätestatud ajal.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Kaitseala kaitse-eeskirja eelnõu on vaikimisi kooskõlastanud Raplamaa Maavalitsus ja Märjamaa Vallavalitsus.

Eelnõu on läbinud kooskõlastusringi eelnõude elektroonilise kooskõlastamise süsteemis e-Õigus. Ühtegi märkust ei esitatud.

Jaanus Tamkivi
Minister